

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-04-10
Besvaras senast
2025-04-30

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:597 Barns rätt även till pappan vid födseln

Föräldrabalken är en lag som beslutades 1949. Även efter kompletteringar är det en lag som bygger på att en familj består av mamma, pappa och gemensamma barn. Allt annat är ett tillägg till lagen och skapar oreda.

Lagen bygger också på dåtidens syn på sex före äktenskapet, vilket innebär att ett barn som blir till och föds utanför äktenskapet fortfarande hanteras som en oäkting.

Pappan måste godkänna att han är just pappa, och mamman måste godkänna att han får ta sin del av ansvaret för barnet. Det är nämligen bara mamman som automatiskt blir vårdnadshavare till sitt barn. Är man däremot gift får barnet automatiskt två vårdnadshavare i samband med födelsen.

Jag menar att det finns fall där pappor inte ska vara vårdnadshavare på grund av vad de har utsatt modern för. Men sker detta oftare när föräldrarna är ogifta än gifta? Jag vill ändå påstå att det fortfarande är undantag att män utsätter sitt barns mor för våld eller våldtäkt.

Hur gör vi med de mödrar som är olämpliga vårdnadshavare i samband med barnets födsel? De är vårdnadshavare oavsett om de är gifta eller inte.

I en skriftlig fråga ställde jag frågan till ministern om han var beredd att göra alla föräldrar likvärdiga i samband med barnets födelse genom att alla pappor som huvudregel automatiskt blir vårdnadshavare.

Svaret jag fick var att följande: ”Frågan om automatisk gemensam vårdnad för ogifta föräldrar har utretts vid flera tillfällen, men inte lett till lagändringar. Utöver det exempel som Martina Johansson tar upp, om barn som kommit till efter sexualbrott, har argumenten mot en sådan ordning handlat bl.a. om att det skulle vara direkt olämpligt med automatisk gemensam vårdnad när modern utsatts för våld av barnets far.”

Jag bad RUT redovisa vilka utredningar som skett som ministern hänvisar till och fick till svar att det inte har skett någon sedan 1999, då det föreslogs en presumtion av faderskapet efter tre månader om inget annat framkommer, men i samband med lagförändringar 2006 ansåg man att detta fallit; då allt skulle utgå från barnets bästa.

I november 2020 presenterades en utredning som sett över hur Sverige har anpassat sig till barnkonventionen som lag. Utredningen konstaterade att ”det inte överensstämmer med artikel 18.1 barnkonventionen att föräldrar som är ogifta vid sitt barns födelse inte ges gemensam vårdnad om barnet”.

Ja, två utredningar är flera, men den senaste konstaterade att vi bryter mot barnkonventionen.

Ministern svarar också att lagen behöver vara i takt med tiden och gav exemplet att det 2022 infördes ”en föräldraskapspresumtion för samkönade gifta par och en möjlighet för ogifta föräldrar att digitalt bekräfta ett föräldraskap utan socialnämndens medverkan så snart barnet har fått ett personnummer. En sådan bekräftelse görs enkelt i en e-tjänst på Skatteverkets webbplats, och föräldrarna kan samtidigt göra en anmälan om gemensam vårdnad.”

Det är helt sant, men om modern av någon anledning – för barnets bästa eller inte – inte godkänner pappan som vårdnadshavare tvingas han gå familjerätten och sedan till domstol och starta en civilrättslig tvist för att få vårdnaden om sitt eget barn.

Vad är skillnaden ur ett barns perspektiv? Är föräldrarna gifta är de båda automatiskt vårdnadshavare medan om de är ogifta är det enbart modern som automatiskt blir vårdnadshavare.

Min fråga till justitieminister Gunnar Strömmer är:

Avser ministern vidta några åtgärder för att barnets rätt till sina föräldrar inte ska vara olika beroende på om föräldrarna är gifta eller inte?

.....

Martina Johansson (C)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch